

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 11

*Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Правова держава: досвід, можливості,
механізми формування в сучасній Україні”,
м. Київ, МАУП, 24 квітня 2014 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 5 від 28.05.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
Ф. М. Медвідь, канд. філос. наук, проф.
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 11: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Правова держава: досвід, можливості, механізми формування в сучасній Україні”, м. Київ, 24 квіт. 2014 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2014. — 362 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Лисецький А. С. Аграрний ринок: нова парадигма розвитку	102	Соколовська К. М. Демократичні засади судової реформи гетьмана Павла Полуботка	148
Лисовский П. Н. Мудрость как континуум духовной безопасности в противодействии международному терроризму	109	Утвенко В. В. Правове регулювання розвитку житлово-комунального господарства: зарубіжний досвід та Україна	152
Литвиненко В. І. Громадянське суспільство як запорука миру в Україні	114	Христинченко Н. П. Вплив правової держави на процес управління науковою діяльністю в Україні	156
Медвідь Ф. М. Національна безпека Української держави: становлення та шляхи забезпечення	116	Бігдаш В. Д. Фінансово-економічні механізми асиметрії інформації при формуванні правової держави	161
Муравйов К. В. Юридичний аналіз законності Постанови ВР України № 757 “Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України”	122	Бортник В. А. Особливості реформування судової системи в сучасній Україні	164
Низенко Е. І. Еволюція наукових поглядів на проблему безпеки підприємництва в сучасних умовах	127	Глушко Л. О. Психологічні особливості стилів управління в сучасних навчальних закладах	167
Пальм Н. Д. Необхідність правової підготовки фахівців соціальної сфери в українському суспільстві	131	Корінчевська І. А. Державне управління в галузі охорони здоров'я	171
Подгорна Г. В., Тьорло В. О. Інноваційний напрям імпоротної діяльності фірм на ринку 3D-принтерів	135	Котеньова О. В., Волобоєва Т. В. Особливості застосування адміністративно-господарського штрафу як виду господарсько-правової відповідальності	176
Корнієнко М. В. Місце ОВС в системі забезпечення економічної безпеки	138	Медвідь Я. Ф. Страхова справа в Україні в умовах незалежності	179
Попова А. В., Тьорло В. О. Економічні аспекти забезпечення організації імпоротної діяльності суб'єктів господарювання України на ринку банкоматів	140	Міхатуліна О. М. Державне регулювання господарської діяльності в сучасних умовах ринку	188
Радзімовська С. Ф. Державне управління в період політичної нестабільності	142	Савіовський М. Ю. Принцип субсидіарності: теоретико-методологічні можливості	191
		Савіовський С. Ю. Шляхи вдосконалення нормативно-правового забезпечення державної мовної політики	197

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТИЛІВ УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Становлення і розвиток української державності, вип. 11, с. 167–170

Оцінка особистісних якостей і проблем, пов'язаних з відбором керівників, є одним із найскладніших аспектів управлінської діяльності. Вивчення стилю керівництва в останнє десятиліття стало важливим напрямом у процесі оптимізації діяльності людини, а так само в інтегральному вивченні особистості. Знання стилю керівництва дає можливість розв'язати проблему професійної придатності адміністративного резерву. Керівнику важко виробити такий стиль діяльності, який здатний задовольнити всіх членів підлеглого йому колективу.

Здійснимо дослідження стилів керівництва та організації спільної діяльності людей шляхом узгодження і координації їхніх зусиль.

Усвідомлення людиною причин і закономірностей своєї поведінки може радикально змінити її ставлення до виробничих ситуацій. Розуміння можливого різноманіття причин і способів управління, ясне і разом з тим гнучке бачення проблем роблять керівника більш вільним, а його діяльність більш успішною.

Кожен керівник в управлінській діяльності виконує службові обов'язки у певному, властивому лише йому

стилі роботи. Стиль роботи оцінюється як сукупність типових і відносно стійких прийомів впливу керівника на підлеглих з метою ефективного виконання управлінських функцій і поставлених завдань.

Одним із компонентів професіоналізму керівника у навчальних закладах є індивідуальний стиль діяльності, що притаманний представникам творчих професій. Елементи професіоналізму, такі як педагогічна культура, майстерність, творчість та ін., є підґрунтям формування індивідуального стилю професійної діяльності керівника навчального закладу.

Починаючи з 30-х років минулого століття, в менеджменті і соціальній психології здійснюється вивчення феномена стилів керівництва. Накопичено великий емпіричний матеріал, побудовано багато теоретичних моделей, які розрізняють на різній основі стилі керівництва. У своїх працях Р. Блейк та Д. Моутон, М. Виноградський, В. Гладунський, А. Гончаров, О. Донченко, О. Є. Кузьмін, К. Левін, Д. Макгрегор, В. Терещенко розкривають сутність поняття “стиль керівництва”, види стилів керівництва, підходи щодо їх вибору. Формування стилю, його корекцію,

виокремлення рівнів розвитку у своїх працях розглядали Є. А. Клімов, А. К. Маркова, В. С. Мерлін; різні типи стилів та характеристики наводять Є. А. Голубєва, Є. Г. Ільїн, А. А. Реан та ін.

Управління — це сукупність скоординованих заходів, спрямованих на досягнення визначеної мети. Сутність управління полягає у координуванні роботи інших людей. Основна мета управління — створення необхідних умов для реалізації завдань організації, координація і узгодження спільної діяльності працівників для досягнення конкретних запланованих результатів [5; 7; 13].

Розрізняють два основних види управління: за допомогою примусу, без необхідного взаєморозуміння, згоди і співчуття виконавців; управління на основі загальної згоди.

Аналіз праць із педагогічного менеджменту у вітчизняній історії дає підстави стверджувати, що основні його положення викладені в публікаціях видатних педагогів дореволюційної Росії й України. Цінними є праці М. В. Ломоносова, М. І. Пирогова, Л. М. Толстого, К. Д. Ушинського. М. В. Ломоносов досліджував процес управління школою в Росії. Саме йому належить реалізація демократичних ідей у керівництві й організація навчально-виховного процесу гімназії, застосування прогресивної методики навчання, складання регламентів і навчальних планів для різних типів шкіл, написання підручників, введення нових предметів навчання [3; 10; 22].

Проаналізувавши наукові праці вітчизняних дослідників, доходимо висновку, що у 60–70 роках XIX ст.

створюються відділи народної освіти губернських земських управ на селі та шкільних відділень міських управ.

Головним завданням цих структур було створення та підтримання умов для розвитку шкільної освіти.

Дослідження в галузі становлення освітнього менеджменту свідчать про невідпинний процес розвитку й оновлення функцій керівника. До особистості керівника ставляться нові вимоги: це повинна бути особа сильна, освічена, випробувана в управлінні, яка вміє керувати [10; 14].

Разом із тим можна зазначити, що основними рушійними силами, що зумовлюють розвиток функцій керівника, є зміни соціально-економічної ситуації в країні, а також характер та особливості управління суспільством на різних історичних етапах розвитку держави.

У XX ст. збільшився інтерес суспільства до школи та, зокрема, до проблеми школознавства. Цей період характеризувався інтенсивним пошуком нових форм і методів управління, всебічним вторгненням науки у практику управління, комплексним підходом до розв'язання завдань, системним аналізом об'єктів управління. У 80-х роках XX ст. формувалися тенденції щодо демократичного стилю керівництва та підвищення рівня професійної компетентності керівника школи [1; 12; 18].

Отже, застосування того чи іншого стилю, а також його результати залежать від багатьох факторів. Це насамперед повне оволодіння одним із стилів керівництва, схильність колективу до сприйняття декого нав'язаного йому зверху стилю управління та керівництва. При

освоєнні науки управління дуже важливо уникнути помилок. Аналіз діяльності керівників різного рівня і різних підприємств дав змогу фахівцям виявити найбільш часті помилки, яких припускаються менеджери.

Таким чином, управління поєднує людські і матеріальні ресурси для виконання завдань, поставлених перед організацією.

Застосування терміна “управління” правомірно щодо загальної характеристики цього виду людської діяльності. Але якщо мова йде про зміст, форми і методи управлінського впливу суб’єкта управління на об’єкт управління в умовах ринкової економіки, то тут застосовується термін “менеджмент” [8; 19].

Стиль управління — це спосіб, за допомогою якого керівник управляє підлеглими йому співробітниками, а також незалежний від конкретної ситуації управління зразок поведінки керівника.

Результати, які мають бути досягнуті за допомогою стилю управління, містять кілька компонентів, які не можуть бути зібрані воєдино.

Абсолютизація стилю управління розглядається як спосіб, за допомогою якого підвищується продуктивність праці. Ситуація управління розглядається як незмінна, тоді як з плином часу вона може змінитися і керівник повинен відповідно змінити своє ставлення до окремих співробітників.

Розглянемо авторитарний та демократичний стиль керівництва.

При авторитарному стилі управління вся виробнича діяльність організовується керівником без участі

підлеглих. Цей стиль управління може застосовуватися при вирішенні поточних завдань і припускає велику дистанцію в освіті між керівником і підлеглим, а також матеріальну мотивацію співробітників [16; 17, 23].

Авторитарний стиль управління може застосовуватися на практиці в кількох варіантах, які все більше наближаються до корпоративного стилю.

При демократичному стилі управління виробнича діяльність організовується у взаємодії керівника і підлеглого. Цей стиль управління може застосовуватися при превалюванні творчого змісту роботи і припускає приблизно однаковий рівень освіти керівника і підлеглих, а також нематеріальне заохочення співробітника.

Типові ознаки демократичного стилю управління:

Керівник управляє підлеглими, включаючи їх у процес прийняття рішень, за які він несе відповідальність. Він очікує від своїх підлеглих конкретної допомоги, приймає рішення з урахуванням їх пропозицій і заперечень. Він делегує свої повноваження, наскільки це можливо, і розпоряджається тільки коли це необхідно. При цьому він визнає можливості підлеглих і усвідомлює те, що не може все знати і все передбачити. Контролюються тільки результати роботи, допускається самоконтроль [19; 20, 24].

Нині в системі освіти потрібні такі директори, завідувачі, методисти, які б змогли забезпечити розвиток очолюваного ними закладу освіти, незважаючи на складні умови його існування. Не просто підтримання закладу в існуючому стані, не просто збереження напрацьованого, а

рух вперед, орієнтація на розвиток, творча робота в галузі інноватики творчих професійних якостей майбутніх педагогів. Кожен керівник сам вибирає методи керівництва, а отже, самостійно формує свій стиль керівництва залежно від конкретних умов. Для більш глибокого і точного вивчення стилю керівництва директора необхідно дослідити його діяльність на робочому місці, а саме — у тому навчальному закладі, де він працює.

Література

1. Баєва О. В., Новальська Н. І., Ангелова В. І. Практичні аспекти менеджменту: Навч. практич. посіб. — К.: МАУП, 2006. — Ч. 1. — С. 170.
2. Балабанова Л. Управління персоналом: Навч. посіб. / Л. Балабанова, О. Сардак. — ДонДУЕТ ім. М. Туган-Барановського. — К.: Професіонал, 2006. — 511 с.
3. Бодди Д., Пейтон Р. Основы менеджмента: Пер. с англ. / Под ред. Ю. Н. Каптуревского. — СПб.: Питер, 1999. — 816 с.
4. Будзан Б. Менеджмент в Україні: сучасність і перспективи. — К.: Основи, 2001. — 309 с.
5. Бусыгин А. В. Эффективный менеджмент: Учеб. — М.: Финпресс, 2000. — 1056 с.
6. Васильченко Л. В. Управлінська культура і компетентність керівника / В. Васильченко. — Х.: Основа, 2007. — 176 с.
7. Вершигора Е. Е. Менеджмент: Учеб. пособие. — М.: ИНФРА-М, 1999. — 256 с.
8. Веснин В. Р. Основы менеджмента: Учеб. — 2-е изд. — М.: Ин-т междунар. права и экономики; ТРИАДА, 1997. — 380 с.
9. Виханский О. С., Наумов А. И. Менеджмент: Учеб. — 3-е изд. — М.: Гардарики, 1998. — 528 с.
10. Галькович Р. С., Набоков В. И. Основы менеджмента. — М.: ИНФРА-М, 1998. — 189 с.
11. Герчикова И. Н. Менеджмент: Учебник = Management: Textbook. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Банки и биржи; ЮНИТИ, 1997. — 501 с.
12. Глухов В. В. Менеджмент: Учеб. — СПб.: Спец. лит., 1999. — 700 с.
13. Дафт Р. Л. Менеджмент = Management. — СПб.: Питер, 2000. — 832 с.
14. Друкер П. Ф. Задачи менеджмента в XXI веке: Учеб. пособие.: Пер. с англ. — М.: Вильямс, 2000. — 272 с.
15. Друкер П. Ф. Практика менеджмента: Учеб. пособие: Пер. с англ. — М.: Вильямс, 2000. — 398 с.
16. Друкер П. Ф. Эффективное управление. Экономические задачи и оптимальные решения. — М.: Фаир-Пресс, 1998. — 288 с.
17. Гріфін Р., Яцура В. Основы менеджменту: Підруч. / Наук. ред. В. Яцура, Д. Олесевич. — Л.: Бак, 2001. — 620 с.
18. Державна національна програма "Освіта" (Україна XXI століття). — К.: Райдуга, 1994. — 61 с.
19. Закон України "Конституція України" від 28.06.1996 р. № 254; Зуб А. Т., Смирнов С. Г. Лидерство в менеджменте. — М.: Воскресенье, ЗАО Принт-Ателье, 1999. — 216 с.
20. Коломінський Н. Л. Психологія менеджменту в освіті: Монографія. — К.: МАУП, 2000. — 286 с.
21. Кравченко А. І. Трудові організації. — М., 2001. — С. 196.
22. Крижко В. В., Павлютенков Є. М. Менеджмент в освіті: Навч.-метод. посіб. — К., 1998. — 192 с.